

Borko Kovačević, *Pogled u reč: osnovi morfologije* (Beograd: Filološki fakultet, Univerzitet u Beogradu, 2021, 239 str.)

Prikazao **Miloš D. Đurić**, Univerzitet u Beogradu, Elektrotehnički fakultet, Bulevar kralja Aleksandra 73, 11120 Beograd, Srbija, djuric@etf.bg.ac.rs

Knjiga *Pogled u reč: Osnovi morfologije* Borka Kovačevića, profesora Filološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu, posvećena je lingvističkoj disciplini koju nazivamo morfologijom. S obzirom na to da je knjiga udžbenik za akademski predmet Opšta lingvistika 3 – morfologija, ali je istovremeno namenjena i širem akademskom auditorijumu, ne iznenađuje pretenzija autora da pokrije uvod u opštu morfologiju i morfološku analizu iz jedne šire međujezičke perspektive. Knjiga sadrži poglavlja u vidu zasebnih morfoloških tema, koje sačinjavaju funkcionalni mozaik segmenata. S obzirom na ovakvu organizaciju i prezentaciju građe, knjiga *Pogled u reč: Osnovi morfologije* predstavlja novinu.

Pogledaćemo neke formalne karakteristike ove knjige. Knjiga sadrži 6 poglavlja: „I Morfologija kao nauka o rečima“ (str. 13–29), „II Unutar reči“ (str. 31–51), „III Morfologija na delu“ (str. 53–87), „IV Morfologija i leksikon“ (str. 89–118), „V Fleksija“ (str. 119–168) i „VI Tvorba reči“ (str.169–213). Pored ovih (centralnih) delova, knjiga sadrži „Predgovor“ (str. 9), odeljak „Skraćenice i simboli“ (str. 11), izuzetno koristan i akribično sastavljen „Indeks pojmova“ (str. 233–237), odeljak „Literatura“ koja sadrži čak 162 bibliografske odrednice razvrstane po abecednom redosledu i mahom svežijeg datuma izdanja. No, вреди dodati da, pored spiska literature, autor iza svakog od šest poglavlja ubacuje veoma koristan i praktičan segment „Korištena/preporučena literatura“. Knjiga obiluje mnoštvom dijagrama, slika i tabela koje ne opterećuju tekst, već su poželjan dodatak koji pertinentno ilustruje morfološku pojavu koja se opisuje u datom trenutku. Takođe, autor je uključio i „Indeks jezika“ (str. 225–231), što je izuzetno inovativno, i prema najboljem saznanju prikazivača knjige, po prvi put se kod nas daje ovako originalno ustrojen spisak jezika koji se pominju u tekstu knjige i koji su poslužili kao ilustrativni primeri fenomena koji se prikazuje. U indeksu jezika, autor navodi sledeće parametre: 1. naziv jezika, 2. ISO 639-3 kôd jezika, 3. jezičku porodicu kojoj jezik pripada, 4. oblast gde se jezik govori i 5. broj stranice na kojoj se dati jezik pominje. Smatramo da će ovaj indeks biti od velike koristi studentkinjama i studentima Filološkog fakulteta koji se bave materijalima zasnovanim na raznovrsnim višejezičnim korpusima.

Prvo poglavlje knjige sadrži četiri relevantna tematska bloka posvećena predmetu proučavanja ove studije (str. 14–20), ciljevima morfologije (str. 20–22), počecima i razvoju morfologije (str. 22–24) i flektivnoj i tvorbenoj morfologiji (str. 24–28), što predstavlja svojevrсну teorijsku prolegomenu koja pruža nužni konceptualni okvir za razumevanje osnovne problematike kojom se ova studija bavi. Autor najpre definiše morfologiju u najširem smislu kao lingvističku disciplinu koja se može odrediti kao nauka o rečima (str. 15). Jednostavno, on konstatuje: „Morfologiju interesuju reči.“ (str. 5). U nastojanju da prevaziđe ovako prilično široko i neuhvatljivo određenje morfologije, prof. dr Borko Kovačević ukazuje na interfejs morfologije i drugih disciplina, naročito sintakse, pa čak i *explicite* konstatuje da se morfologija određuje kao nauka o rečima, dok se sintaksa određuje kao nauka o rečenici. Primitivši da, morfološki posmatrano, reči predstavljaju najstroženije jedinice strukture, odnosno, reči se pripisuje status najviše morfološke jedinice, Kovačević dolazi do još jedne delimitacije: „morfologija je lingvistička disciplina koja proučava *unutrašnju strukturu reči*“ [emfaze: B. Kovačević] (str. 15). Oslanjajući se na referentnu i referencijalnu literaturu, autor daje dve opcije-definicije koje su vizuelno izdvojene (pa se, samim tim, mogu i lakše memorisati, što daje dodatnu praktičnu metodičku dimenziju knjizi). Najpre predlaže definiciju po kojoj „morfologija predstavlja proučavanje kombinovanja u svrhu dobijanja reči“ (str. 16), a potom i definiciju prema kojoj „morfologija predstavlja proučavanje sistematske kovarijacije u obliku i značenju reči“ (str. 19). Borko Kovačević sasvim ispravno konstatuje da se reč „morfologija“ može odnositi i na deo jezičkog sistema, ukazujući na dva podznačenja: 1. morfologija kao deo Jezičkog sistema (jezika sa velikim J) pri čemu se misli na ljudski jezik uopšte, kao sveljudski fenomen. Sem toga, Jezik (sa velikim J) povezan je sa pojmom univerzalne gramatike Noama Čomskog, odnosno tiče se jezičkih univerzalija, kao jezičkih osobina koje su karakteristične za sve jezike. Takođe, morfologija je deo jezičkog sistema (jezika sa malim j), a tu se pod jezikom misli na pojedinačne jezike.

Autor nas uvodi unutar reči pošavši od morfema kao atoma reči (str. 31), uz napomenu da su morfeme zapravo „*atomi morfološke strukture*“ [emfaza: B. Kovačević] (str. 32). Ovde bismo zastali i dali opasku o stilu pisanja autora. Naime, autorov diskurs obiluje bogatim i različitim umesnim poređenjima, kao kada autor poredi kombinovanje morfema u rečima sa slaganjem lego-kocki (str. 33). U tematskom bloku posvećenom vrstama morfema (str. 35), autor nam prikazuje fino deskriptivno tkanje leksičkih i gramatičkih morfema, praćeno tumačenjem *slobodnih i veza-nih morfema* (str. 36), ne izostavljajući ključna određenja koncepata, kao što su: *ko-ren*, *osnova* i *afiks* (str. 37). Pored autorove akribičnosti i metodičnosti, istakli bismo autorov opštelingvistički pristup opisivanim fenomenima, koji se naročito ogleda u činjenici da autor ne barata samo srpskim, engleskim i nemačkim primerima, već se trudi da ilustruje pojave koje tumači primerima iz raznih drugih (ponekad egzotičnih) jezika. U istom tematskom bloku autor objašnjava koncept *interfiks* (str. 38) i *cirkumfiks* (str. 39), uz navođenje odgovarajućih primera. U tematskom bloku posvećenom alomorfiji, prof. Kovačević nam približava fonološki uslovljenu alomorfiju (str. 44–46) i morfološki uslovljenu alomorfiju (str. 46–47), obuhvativši tu nužno i

supletivnu alomorfiju ili *supletivizam*, da bi potom rastumačio bogato lingvističko tkanje leksički uslovljene alomorfije (str. 48–49).

U III poglavlju, autor nam prikazuje sav raskoš morfologije oslikavši nam njena dva lica, odnosno njenu statičnu, ali i dinamičnu stranu, koje naziva „statičnom i aktivnom“ (str. 54). Pri kretanju putanjom „morfologije na delu“, nužno zastajemo i na stanici morfoloških procesa ili operacija koje imaju svoje šegrte: tvorbu reči (tvorbu leksema) i građenje različitih oblika reči. Autor opisuje i raščitava sledeća dva koncepta: *motivnu reč*, tj. *input* i *motivisanu reč*, tj. *output* (str. 54). Na ovom putu nalaze se i tačke na kojima se raspravlja o *afiksaciji*, potom *slaganju*, tj. *kompoziciji* (str. 55), a onda se nailazi na tumačenje *reduplikacije* (str. 57). Zaustavljamo se i na raskrsnici morfologije korena i obrazaca, koja odmah na početku ima ilustrativan primer iz biblijskog hebrejskog, tj. klasičnog hebrejskog, što je samo jedan u nizu pažljivo odabranih primera koji daju posebnu dragocenost studiji profesora Borka Kovačevića, naročito obezbeđujući aromu dijahronijske dimenzije morfologije. Dijahronijsku sliku autor dopunjuje motivima *unutrašnje modifikacije osnove*, poklonivši dužnu pažnju modifikaciji poznatijoj kao *ablaut*, koja se još određuje i kao *samoglasnička gradacija* ili *apofonija* (str. 63). Vredi pomenuti da je naročito pohvalno što autor nema preskriptivan pristup terminologiji kojom barata osvetljavajući nam kompleksni univerzum morfologije, pa neretko on navodi i po dva ili tri alternativna termina za jednu pojavu, kao na primer kada osvetljava proces konverzije, za koju dozvoljava tri termina: *konverzija*, *preobrazba* i *pretvaranje* (str. 67). U tematskom bloku posvećenom morfološkim pravilima, autor studije nas upoznaje sa novijim aspektima sintagmatskog (str. 74–78) i paradigmatškog pristupa (str. 78–83). Ono što je potencijalnim korisnicama i korisnicama, studentkinjama i studentima, posebno praktično korisno jeste vizuelno dobro rešen pristup kada se uvode ili definišu pojmovi, tako da odmah uočavamo kratke i jezgrovite definicije štampane masnim slovima, kao, na primer, u slučaju sintagmatskog pristupa koji se određuje kao „pristup zasnovan na morfemi“ (str. 74), i u slučaju paradigmatškog pristupa koji se definiciono određuje kao „pristup zasnovan na reči“ (str. 78). Iz ovako jasno izdvojenih određenja, štampanih masnim slovima, potencijalne korisnice i potencijalni korisnici mogu neposredno da se fokusiraju na osnovne definicije. Na ovom mestu se zaustavlja zahuktala definiciono bogata lokomotiva morfologije na delu, a u narednom delu vagone preuzima zagrejana lokomotiva leksikona u kratkotrajnom ali jezgrovitom putovanju kroz tunel morfologije.

Kovačević se naročito potrudio da nam u IV poglavlju približi spregu morfologije i leksikona. Na relevantnost leksikona autor ukazuje na samom početku ovog poglavlja, ističući da se „pored poznavanja pravila koje regulišu upotrebu jezičkih jedinica u konkretnim iskazima [...]“ znanje jezika sastoji „[...] i od znanja samih jezičkih jedinica“ (str. 89). U tematskom bloku u kome se u fokusu nalazi leksikon kao baza jezičkih jedinica, autor polazi od određenja *leksikona* kao liste jezičkih jedinica, ali odmah postavlja više nego nužno pitanje: koje su to jezičke jedinice, odnosno, „[š]ta se nalazi u leksikonu?“ (str. 91). U fokus se dovodi *kreativnost* u generativnom smislu, ali i *rekurzivnost*. Prvopomenuti koncept *kreativnosti* odnosi se na „[...]“

sposobnost da se od ograničenog broja jezičkih jedinica nižeg reda [...] kombinovanjem proizvede neograničen broj jedinica višeg reda [...]", dok se potonje pomenuti koncept *rekurzivnosti* određuje kao „[...] mogućnost da se određeni tip gramatičkog konstituenta u rečenici replicira neograničeno puta u okviru tog konstituenta, i da se na taj način dužina rečenice konstantno povećava“ (str. 91). S obzirom da se morfologija kao deo gramatike nužno prepliće sa leksikonom, ovaj interfejs morfologije i leksikona nam se čini posebno zanimljivim. Naročitu pažnju su nam privukla autorova slikovita tumačenja i objašnjenja višemorfemskih reči prilikom osvetljavanja univerzuma višemorfemskih reči sa osobenim značenjem „[...] koje nije predvidivo iz sastavnih delova te reči“ (str. 92). Naročito imponuju primeri koji su vešto i znalčki odabrani, poput leksičke jedinice *visibaba*, tj. *galanthus nivalis*, ili pak engleske složenice *hot dog* (str. 93). Autor studije našoj pažnji preporučuje binarnu opoziciju: *leksikon morfema – leksikon reči* (str. 94). Primećujemo da autor ove studije nije ispoljio osobine zadojenog teoretičara jednog pravca i/ili modela, već dozvoljava jedno objedinjeno eklektički-deskriptivno orijentisano tumačenje međusklopa morfologije i leksikona, što je izuzetno pohvalno i pridodaje dragocenu dimenziju studiji. U tematskom bloku posvećenom morfemama u leksikonu, posebno bismo skrenuli pažnju čitateljicama i čitaocima ove studije na tumačenje relevantnosti *kompozicionalnog značenja* kod morfološki složenih reči. Naime, očekivalo bi se da i morfološki složene reči poseduju kompozicionalno značenje, odnosno, značenje koje je zbir značenja komponenti (morfema) te morfološki složene reči; međutim, autor nam kazuje da to nije uvek slučaj, najpre ilustrujući to pomenutim primerom jedinice *visibaba*, a potom potkrepljujući ovako ustrojene nalaze primerima koji predstavljaju izazov za model leksikona zasnovanog na morfemama. Rafinirano odabrani primeri koji ilustruju datu pojavu mogu samo da imponuju recipijentkinji ili recipijentu ove studije, kao što je to slučaj u primeru morfološki složene reči *zečić*, koja predstavlja izazov u domenu modela leksikona zasnovanog na morfemama pošto, na prvi pogled, ima samo kompozicionalno značenje. Međutim, pažljivijom analizom autor nam ukazuje i na dodatno, nekompozicionalno značenje, koje je nepredvidivo, odnosno, nije transparentno isključivo na osnovu morfološke strukture ove reči, pošto je u pitanju značenje naziva biljke *antirrhinum majus*, poznate i kao *zevalica* (str. 95). U tematskom bloku posvećenom morfemama u leksikonu autor analizira i objašnjava koncepte *homofona*, *kumulativne ekspresije* ili *fuzije*, koncept *portmanto morfa*, *proširene ekspresije* ili *fisije* (str. 97), zatim koncepte *nultog morfa*, *nulte ekspresije*, *praznog morfa* i *proširivača osnove* (str. 98). Tu su još i tematski blokovi koji se bave rečima u leksikonu (str. 100–103) i leksikonom reči i morfema, u okviru koga su nam posebnu pažnju privukla tumačenja *neologizama* i *okazionalizama*, fenomena kojima se autori ređe bave, makar kada je u pitanju lingvistička scena u regionu. U istom bloku, autor objašnjava termin *leksikalizovan* i *leksikalizacija*, zatim termine *leksička norma* ili *leksička konvencija*, kao i termine *postojeće* ili *ostvarene reči* i *potencijalne* ili *moguće reči* (str. 104). Na cvetne arome nailazimo u tematskom bloku posvećenom proširivanju leksikona (str. 106), kada autor tumači *univerbaciju* fraza i koncept *univerbuma*, a kao primer univerbuma nastalog od fraze navodi imenicu

daninoć, što je podskup skupa *ljubičice*, ili preciznije, *viola tricolor*. Dakle, reč *daninoć* nastala je spajanjem tri reči u jednu, odnosno od fraze *dan i noć*. Na ovaj cvetni primer, nadovezuje se i primer u kome cela rečenica procesom univerbacije postaje jedna reč (str. 107), kao što je to slučaj kod imena cveta *forget-me-not* u engleskom jeziku, koje je nastalo univerbacijom fraze, a čiji su prevodni ekvivalenti u srpskom jeziku *potočnica* ili *barski spomenak*, a u biološkom diskursu je to latinski ekvivalent *myosotis scorpiodes*. Ova cvetno obojena poređenja, prema rečima autora, imaju i edukativno-metodičku funkciju, ili preciznije, očekuje se da bi trebalo da pomognu prilikom memorisanja termina i primera koje osvetljavaju (n. 10, str. 116). U ovom poglavlju studije figuriraju i tematski blok posvećen stvaranju reči (str. 108–111), kao i listema (str. 111–113). Autor je podrobno objasnio koncept *stvaranja reči*, termine *slivanje* i *slivenice* (str. 108), ilustrujući ih najaktuelnijim i najsavremenijim primerima, poput primera *Californication*, nastalom fuzionisanjem jedinica *California* i *fornication* (str. 109). Svakako, objasnio je i termine *kraćenje*, *kraćenica*, *elipsa* (str. 109), potom *akronime* i *alfabetizme* ili *inicijalizme* (str. 110). Kada raščitava složeni svet listema, autor pod svoju istraživačku lupu stavlja *višerečne jedinice leksikona* (str. 112), a autorova akribičnost i temeljnost u pristupu analize ogleda se u činjenici da uvažava i predočava i alternativne termine iz relevantne i referencijalne literature iz ovog domena morfologije, kao što su *višerječnice* (n. 19, str. 118). Autor se još jednom vraća nekompozicionalnom značenju tumačeći *idiome* ili *frazeologizme*, a vraća se i višerečnim jedinicama leksikona tumačeći *frazalne glagole* (str. 112). Ono što nam je teorijski blisko a i atraktivno jeste *hipoteza leksičkog integriteta* koju autor s pravom pominje na ovom mestu, tim pre što se, prema ovoj teoriji, sintaksički procesi ne mogu primenjivati na delove morfološki složene reči, tj. njene konstituente, već isključivo na cele reči. U ovom skladnom i konciznom teorijskom opisu figuriraju i *listeme* (str. 113), koje autor podrobno objašnjava. Iako je prikazivač želeo da ostane na koloseku objektivnosti, prikazujući četvrto poglavlje studije (a delom i šesto poglavlje), nužno smo ispoljili i svoje teorijske sklonosti, naročito prilikom odabira primera iz tematskih blokova ovog poglavlja autorove knjige.

U poglavlju V, tematski blokovi su posvećeni flektivnim vrednostima (str. 120–121), a pododeljci glagolskim (str. 121–129) i imeničkim kategorijama (str. 129–134). Na ovo se nadovezuju tematski blokovi posvećeni flektivnim paradigrama, koji obuhvataju pododeljke koji obrađuju flektivne klase, sinkretizam, deponenciju i perifrazu (str. 136–143), nakon čega slede tematski blokovi posvećeni inherentnoj i kontekstualnoj fleksiji (str. 143–150), kao i fleksiji i tvorbi reči, koji se granaju u dva pododeljka koja obrađuju razlike između fleksije i tvorbe (str. 151–158) i objašnjavaju nam model podeljene morfologije i model jedne komponente (str. 158–168).

Poglavlje VI posvećeno je krunskoj oblasti morfologije – tvorbi reči. Autor se najpre bavi tvorbenim značenjima (str. 170–174), a potom sledi tematski blok koji obrađuje načine tvorbe reči, *izvođenje* ili *derivaciju*, a ovaj blok se dalje grana na pododeljke posvećene izvođenju imenica (str. 176–179), glagola (str. 179–181) i prideva (str. 181–184). U okviru derivacije, naročitu pažnju nam je privuklo ilustrativno objašnjenje dvaju mogućnosti izvođenja imenice *vanzemaljac* (tj. *van-zemaljac*

ili *van-zemalj-ac*), što je autor veoma uspešno ilustrovao i slikom 6.1 (str. 178). Metodичki posmatrano, ovakav tip ilustracije smatramo izuzetno korisnim, pošto se potencijalnim korisnicama i korisnicima, studentkinjama i studentima, olakšava usvajanje i memorisanje ponekada složenih koncepata morfologije, kao što je to slučaj kod primera ove, uslovno rečeno, bilateralne derivacije. Sledi tematski blok posvećen *slaganju*, koje je u odeljku 3.1.1. opisano kao morfološki proces pri kojem se dve osnove spajaju u jednu reč, a reč nastalu tvorbenim procesom slaganja nazivamo *složenicom*. No, autor u ovom pododeljku VI poglavlja ipak primenjuje malo šire shvatanje složenica, tim pre što je uključio i primere iz savremenog engleskog jezika (npr. *pipe-and-slipper husband* – „muž koji je sklon mirnom boravku u kućnom komforu, mlakonja“, *over-the-fence gossip* – „tračaranje, ćaskanje preko ograde“ i dr) (str. 186). Iako je u okviru ovog pododeljka autor pobrojao najfrekventnije obrasce spajanja osnova različitih leksičkih kategorija u složenice u savremenom srpskom jeziku, ipak izražava rezervu konstatujući da „nisu svi navedeni obrasci podjednako produktivni“ (str. 187). Autor nužno pominje i pravilo desnog centra koji se može bez problema primeniti u engleskom, nemačkom pa i srpskom jeziku, a ovo pravilo glasi: ako je centar složenice desni član, onda je opšti semantički obrazac složenice XY takav da složenica označava Y koje je na neki način modifikovano konstituentom X (str. 188). Primeri su: srpska složenica *parobrod* (*para* je modifikator koja dodatno određuje centar složenice – *brod*) i nemačka složenica *Gasthaus* (centar je *Haus*, a modifikator *Gast*). Međutim, autor studije odmah, u nastavku, navodi i kontraprimere iz romanskih jezika, kao što je npr. španska složenica *hombre-rana* („čovjek žaba“) ili španska složenica *pez espada* („sabljarka“), pa vidimo da se u romanskim jezicima centar složenice javlja kao levi član. Sledstveno tome, ako je centar složenice levi član, onda je opšti semantički obrazac složenice XY takav da složenica označava X koje je na neki način modifikovano konstituentom Y (str. 188). Pododeljak posvećen vrstama složenica obrađuje raznovrsne složenice, počevši od klasične dihonomije – *endocentrične složenice* / *egzocentrične složenice*, zatm se analiziraju *tatpuruša složenice* (str. 193), potom se nadovezuje objašnjenje *kopulativnih* ili *dvandva složenica*, a zatim se fokus prebacuje na podvrste *dvandva složenica* – *apozitivne složenice* (st. 194). Neibežno, autor objašnjava i *koordinativne složenice*, a potom i relevantnost *semantičkih uloga*, od kojih izdvaja najtipičnije: *agens* i *pacijens* (str. 195). U pododeljku posvećenom uspostavljanju distinkcije između *složenice* i *fraze*, uz opisivanje algoritma njihovog razlučivanja, makar kada je u pitanju ortografski kriterijum, autor nam navodi primer engleske reči sa značenjem „tvorba reči“ koja se može ortografski realizovati na tri načina (str. 198), kao: *wordformation* (kada su dva konstituenta fuzionisana), *word-formation* (kad se između dva konstituenta uvodi crtica) i *word formation* (kada postoji belina između dva konstituenta). Poglavlje završava tematskim blokom posvećenim produktivnosti, koja se račva u dve logičke celine: ograničenje tvorbe reči (str. 206–210) i merenje produktivnosti (str. 210–212). Analizira i objašnjava *fonološko ograničenje* morfološke produktivnosti (str. 206), a potom sledi eksplikacija *morfološkog ograničenja* (str. 207–208). Na njih se nadovezuju analize i objašnjenja sa primerima koji ilustruju *sintaksičko ograni-*

čenje i semantičko ograničenje (str. 209). Konačno, čini nam se nadasve zanimljivim da istaknemo primere kreativnosti jezika u domenu tvorbe reči. Naime, autor konstatuje da „potencijalni neologizam treba biti i koristan, njegova tvorba mora biti svrsishodna“ (str. 209), a u protivnom dolazi do dejstva *pragmatičkog ograničenja*. Autor opisuje *blokiranje sinonimije* ili *blokiranje* (str. 210), a u okviru merenja produktivnosti, ističe razliku između *frekventnosti tipa* i *frekventnosti jedinice* (str. 211), da bi u nastavku istakao da „[...] frekventnost tipa nije posebno pouzdan indikator produktivnosti nekog morfološkog obrasca“ (str. 211). Profesor Kovačević ukazuje na to da su najvažniji pokazatelji produktivnosti *hapaksi*, tj. reči koje se pojavljuju samo jednom u korpusu. Drugim rečima, hapaksi jesu pravi pokazatelji produktivnosti nekog morfološkog obrasca, iz čega proizilazi da se stepen produktivnosti (P) određenog morfološkog obrasca može izraziti kao proporcija ukupnog broja hapaksa nekog morfološkog tipa (n_1) i ukupnog broja jedinica/reči tog tipa (N), što prema konsultovanoj literaturi može da se izrazi kao $P = n_1/N$. No, autor ipak kaže da se precizniji uvid u stvarni doprinos određenog morfološkog obrasca može dobiti utvrđivanjem *globalne mere produktivnosti* (P^*) (str. 211).

Vrednost knjige *Pogled u reč: Osnovi morfologije* profesora Borka Kovačevića nalazi se u jasnoj, doslednoj i brižljivo izvedenoj strukturi knjige. Svako poglavlje započinje opisom određene pojave i izazova, a potom se navode uravnoteženi i valjano argumentovani zaključci autora. Tematski blokovi i pododeljci u okviru njih pitko su napisani i ispoljavaju koheziju i koherenciju, pa se sa lakoćom može pratiti logično ustrojeno izlaganje autora. Autor nam pruža uvid u obilje referentnih teorija i modela o kojima se informisao iz prve ruke. No, cilj ove studiozno i akribično napisane knjige ipak nije da dokazuje, podržava ili, pak opovrgava izložene morfološke teorije, niti autor ima pretenzije da pruži definitivne odgovore na pitanja savremene morfološke teorije, već nam otvara šarolike horizonte i trasira putanje kojima se dalje možemo kretati u lavirintu morfologije. Naročito je podsticajno to što nam autor ostavlja manevarski prostor za donošenje sopstvenih zaključaka o izvesnim teorijskim dilemama, a ovakav autorov pristup istovremeno smatramo izuzetno korisnim za praktično izvođenje nastave u okviru predmeta Morfologija na Filološkom fakultetu u Beogradu. Poseban kvalitet knjige *Pogled u reč: Osnovi morfologije* predstavljaju i ilustracije u vidu brojnih primera iz više različitih jezika. Obaveza nam je da istaknemo da je autor velikog broja primera sâm autor knjige, a kad god su primeri preuzeti iz literature, na izvore se uvek jasno upućuje. Istovremeno, zbog raznovrsnih, bogatih i dobro odabranih primera knjiga Borka Kovačevića ističe se svojom praktičnom korisnošću. Ekspliciranje izazova koji se javljaju u izučavanjima savremene morfologije, kao i kritičko raščitavanje tekućih lingvističkih teorija koje se bave ovom problematikom, daju ovoj odličnoj studiji još jedan kvalitet, a opsegom i dubinom svog zahvata studija impresionira i predstavlja dragocenost za sebe.

Po svom profilu, teorijskom i metodološkom, a i prema ambiciji autora, knjiga *Pogled u reč: Osnovi morfologije* je besprekorna, grafički i tehnički izuzetno dobro opremljena, uz obilje crteža, ilustracija, grafikona, tabela, koji doprinose jednom sveukupnom pozitivnom utisku pri prelistavanju i izučavanju sadržaja knjige. Sma-

tramo da bi ova studija trebalo da se nađe na policama biblioteka svih opštelingvistički nastrojenih istraživačica i istraživača, anglistkinja i anglista, germanistkinja i germanista, slavistkinja i slavista koje/i su zainteresovane/i za savremene tokove i izazove morfologije, te je stoga toplo preporučujemo kao obavezno štivo i studentkinjama i studentima dodiplomskih i postdiplomskih (masterskih i doktorskih) studija filoloških i filozofskih fakulteta u Srbiji, ali i šire, u regionu Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Slovenije, Crne Gore i Severne Makedonije.